

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

О. А. Кириченко,

д. е. н., професор, завідувачий кафедрою інвестиційного бізнесу,
Університет економіки та права "КРОК"

Ю. Г. Кім,

фінансовий директор, дочірнє підприємство фірма "ІСТ"

У статті досліджено сутність інфляції, чинники якої впливають на знецінення національної грошової одиниці; причини та види інфляції; методика аналізу впливу інфляції на фінансовий стан і результати фінансової діяльності підприємства, з метою мати можливість оцінки впливу інфляції на безпеку підприємства.

In the articles essence of inflation, the factors of which influence on depreciation of national monetary item, reasons and types of inflation, method of analysis of influence of inflation, is investigational on the financial state and results of financial activity of enterprise, on purpose be in a position of estimation of influence of inflation on safety of enterprise.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Інфляція є об'єктивним і постійно супроводжуваним явищем господарської діяльності підприємства, що впливає на економіку держави, підприємства й людину. Найбільш невивченою проблемою є вплив інфляції на різні аспекти господарчої діяльності підприємства. Це не дає можливості розв'язувати інших проблем підприємства, пов'язаних, насамперед, з управлінням фінансовою безпекою і побудовою ефективної системи фінансової безпеки підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Напрямок науки по забезпеченню фінансової безпеки підприємства тільки на стадії зародження, тому досліджень та публікацій на сьогодні дуже мало. А публікацій щодо впливу інфляції на безпеку підприємства, можна казати, зовсім немає. Єдиною науковою працею в цій галузі на сьогодні, що відображає концепцію й методичний інструментарій обліку інфляції, є робота професора Бланка І.А. [3].

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є дослідження сутності інфляції, її причин та аналіз впливу інфляційних процесів на різноманітну діяльність підприємства, пов'язану із фінансовою безпекою підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Фінансова безпека є однією з найважливіших умов нормального функціонування й розвитку підприємства. Але, як відзначає професор І.А. Бланк,

поняття "фінансова безпека" як самостійний об'єкт управління є відносно новим..."; "воно розглядається сучасними дослідниками на макrorівні, як правило, у системі загальних категорій — національної безпеки або економічної безпеки"; на рівні господарюючих суб'єктів комплексне дослідження сутності поняття "фінансова безпека" як самостійного об'єкта управління в літературі відображення ще не одержало" [3].

Наші дослідження повністю підтвердили висновки проф. І.А. Бланка, хоча пройшло вже три роки із часу його аналітичних висновків.

Фінансова безпека є основним елементом системи економічної безпеки. У свою чергу фінансова безпека є системою/підсистемою, що включає свої елементи протистояння фінансовим погрозам. Однією з основних погроз фінансової безпеки є інфляція.

Сутність інфляції. Під інфляцією розуміють загальне підвищення цін. Тобто, якщо ціна на ті або інші товари час від часу підвищується — це ще не інфляція. А вже це може бути викликано, наприклад, поліпшенням якості даного товару, а отже, його вартості. Інфляція — підвищення загального рівня цін в економіці. Інфляція завжди супроводжується знецінюванням грошей [14].

Вартість грошей вимірюється її купівельною спроможністю. Інакше кажучи, якщо звичні для вас товари сьогодні коштують більше, ніж коштували вчора, то гроші знецінилися під впливом інфляції.

На підвищення цін впливають багато факторів. Одним з основних факторів є перевищення росту маси грошей

над ростом ВВП. Нагадаємо, що ВВП означає ринкову вартість всіх кінцевих товарів і послуг, вироблених протягом року. Перевищення маси грошей над масою товарів, що веде до інфляції й дестабілізації економіки, трактується в науці як "монетарна інфляція". Економічна політика держави повинна бути спрямована на обмеження й стабілізацію грошової маси.

Інфляція попиту. Не менш важливою у науці й практиці причиною інфляції є зростання попиту. Якщо всі наявні ресурси вже повністю використані і підприємницький сектор не в змозі відповісти на надлишковий попит збільшенням реального обсягу виробництва, то цей надлишковий попит приводить до росту цін і викликає інфляцію попиту.

Інфляція витрат. Теорія інфляції витрат пояснює зріст цін такими факторами, які приводять до збільшення виробничих витрат на одиницю продукції.

Витрати на одиницю продукції — це середні витрати при даному обсязі виробництва. Такі середні витрати можна обчислити, розділивши загальні витрати на ресурси, використовуваних у виробництві, на обсяг виробленої продукції:

Витрати на одиницю продукції = Сукупні витрати випуску / обсяг випуску.

Ріст витрат веде до росту цін і обмежує попит. Це зменшення попиту, у свою чергу, приводить до росту рівня цін.

Класична інфляція. Класична інфляція розглядає взаємозв'язок росту заробітної плати з її стримуваним фактором — безробіттям. Із цього погляду безробіття викликано вимогою працівників на ринку праці занадто високої заробітної плати. Роботодавцям у цій ситуації вигідніше, коли має місце безробіття, що виникає внаслідок вимоги самих працівників найманої праці. У цій ситуації спрацює ринковий механізм — надлишок робочої сили давить на ціни праці вниз, до досягнення точки рівноваги. У цьому випадку точка рівноваги — це той рівень ціни праці, що влаштовує роботодавців і зменшує безробіття.

Зі сказаного можна зробити висновок, що зв'язок між інфляцією й безробіттям полягає в тому, що високе безробіття змушує працівників погоджуватися на меншу заробітну плату. Це викликає повільніший ріст цін. У свою чергу низьке безробіття викликає тенденцію до більш високої інфляції.

Представницька інфляція. Цей вид інфляції в науці відомий як "представницька економіка".

Представницька економіка — це вплив податків і витрат держави на інфляцію. Допустимо, що більші представницькі витрати дозволяється включати у валові витрати підприємства, тобто віднімати із сум, що підлягають оподатковуванню. При високих граничних (маргінальних) податках стає привабливим для підприємства винагороджувати все більше число своїх працівників можливостями представництва, а не високою заробітною платою. Прикладом таких витрат можуть бути: оплата проїзду працівників у поїздах і літаках першого класу, які найчастіше байдужі до високих цін, оскільки оплачують квитки не зі своєї кишені; ма-

теріальна допомога працівникам, що не виключається з оподаткованої бази. Але це не більша група витрат.

До більших груп представницьких витрат відносять пенсіонерів, інвалідів й багато груп інших пільговиків, включаючи службовців органів влади.

Взагалі вважається, що на ринку, де споживання оплачується не споживачем, а платниками податків або роботодавцями, ні споживачі, ні продавці не зацікавлені в обмеженні зростання цін. Чим більше витрат представницької економіки, тим дошкульніше економіка до цін і інфляції.

Є ще й таке поняття, як "імпортвана інфляція", тобто виникнення інфляції під впливом інфляції інших країн.

Із сутності наведеного переліку видів інфляції можна зробити висновок: інфляція як явище є об'єктивна, багатфакторна, властива розвитку економіки складова, що впливає в остаточному підсумку на фінансові результати підприємства.

Вимір (оцінка) інфляції. У управлінні фінансовою безпекою не можна обійтися загальними поняттями інфляції. Необхідне використання інших категорій, пов'язаних з інфляцією, а також показників її вимірювання.

На наш погляд, базовим поняттям для аналізу й вимірювання інфляції є рівняння обміну:

$$P \cdot Q = M \cdot V,$$

де P — рівень цін;

Q — обсяг виробництва;

M — величина грошової маси;

V — середня швидкість обігу грошової одиниці в році.

Дане рівняння означає, що загальна вартість виробленого продукту в країні повинна дорівнювати величині грошової маси, помноженої на швидкість обороту грошової одиниці (долара США, гривні й т.п.) у середньому, використовуваний протягом року [14].

Рівняння обміну вказує на рівність ВВП із кількістю грошей (масою) в обігу. Порушення цієї рівності приводить до інфляції.

Для оцінки інтенсивності інфляції у світовій практиці використовуються два основних показники, які враховують фактор інфляції і застосовуються в різних фінансових розрахунках — темп і індекс інфляції.

Темп інфляції — показник, що характеризує розмір знецінення (зниження купівельної спроможності) грошей у певному періоді, виражений приростом середнього рівня цін у відсотках до їхнього номіналу на початок періоду [4].

При прогнозуванні річного темпу інфляції використовується формула:

$$T_{ip} = (1 + T_{im})^{12} - 1$$

де T_{ip} — прогнозований річний темп інфляції, виражений десятковим дробом;

T_{im} — очікуваний середньомісячний темп інфляції в майбутньому періоді, виражений десятковим дробом.

Фактичний темп інфляції — показник, що характеризує реальний приріст середнього рівня цін у розглянутому майбутньому періоді.

Індекс інфляції — показник, що характеризує загальний зріст рівня цін у певному періоді, обумовлений шляхом підсумовування базового

їхнього рівня на початок періоду (прийнятого за одиницю) і темпу інфляції в розглянутому періоді (вираженої десятковим дробом).

При прогнозуванні річного індексу інфляції використовують наступні формули:

$$I_{ip} = 1 + T_{ip},$$

$$\text{або } I_{ip} = 1 + (1 + T_{im})^{12},$$

де I_{ip} — прогнозований річний індекс інфляції, виражений десятковим дробом;

T_{ip} — прогнозований річний темп інфляції, виражений десятковим дробом;

T_{im} — очікуваний середньомісячний темп інфляції в майбутньому періоді, виражений десятковим дробом.

Варто помітити, що наведені формули розрахунків, за даними наших досліджень, у практиці підприємств застосовують рідко, через складність і трудомісткість їхніх розрахунків.

З метою визначення індексу цін для потреб планування й прогнозування підприємства обчислюють фактичний індекс цін по конкретних товарах (групі товарів) за минулий рік (або ряд років) за формулою:

$$I_{ц} = \frac{BM_1}{BM_0},$$

де $I_{ц}$ — індекс зростання цін за попередній рік;

BM_1 — вартість матеріалів у собівартості продукції за звітний рік

BM_0 — вартість матеріалів у собівартості продукції за попередній рік.

Відповідно обчислюється й показник темпу інфляції:

$$T_{inf} = \frac{I_{ц1}}{I_{ц0}},$$

де $I_{ц1}$ — індекс інфляції за звітний рік;

$I_{ц0}$ — індекс інфляції за попередній рік.

Системи контролю інфляції. Рябошлік В.В. [12], аналізуючи механізм контролю над цінами й грошовою масою при соціалізмі й капіталізмі, відзначає дзеркальні відмінності між ними. Один фіксує ціни, відпустивши грошову масу, інший фіксує гроші, відпустивши ціни.

Механізм контролю за інфляцією при соціалізмі полягає у твердому контролі за цінами, а грошова маса регулюється механізмом самостійно, виходячи з потреби народного господарства для безперерйного забезпечення розрахунково-кредитних операцій.

Свобода грошової маси при соціалізмі випливає з принципу гарантованої оплати виробленої продукції і автоматичної емісії для потреб оплати. Якщо отримувач товару не мав достатньо грошей, щоб розплатитися, банк надавав (емітував) необхідний кредит (як правило, це відбувалося при так званому заліку взаємної заборгованості). При цьому кожне з тисяч відділень Держбанку діяло як самостійний емісійний центр — випускало гроші, ні в кого не питаючи дозволу. Головне, щоб була поважна підстава — під матеріальні цінності. Така свобода не означала необмеженого зростання масштабів кредиту-

вання — його рівень визначався встановленою державою ціною і фактичними обсягами виробництва. Грошова маса контролювалася непрямо — через контроль над цінами.

Ціна при цьому дорівнювала собівартості продукції плюс норматив рентабельності, окремий для кожної групи продукції. Рівень рентабельності в цілому забезпечував розвиток економіки й цінову політику країни.

Собівартість при соціалізмі був одним з найважливіших директивних і контрольованих державою показників. Підприємству на підставі досягнутого ним рівня собівартості щорічно доводив план зниження собівартості продукції (у відсотках).

Підприємства на виконання доведеного ним плану зниження собівартості розробляли заходи щодо його виконання. Основними заходами щодо зниження собівартості продукції передбачалося: впровадження нової техніки і технологій виробництва, застосування нових прогресивних видів матеріалів, зниження виробничих витрат. Від працівників обліку було потрібно впровадження прогресивних методів обліку й удосконалювання контролю, впровадження механізму обліку.

Це був ефективний, гнучкий і стабільний механізм. Підприємства, відпускаючи продукцію, вказували "спущені" їм нові ціни, банки забезпечували оплату — в результаті автоматично відбувався новий рівень державного кредитування.

З переходом на ринкову економіку (з 1 січня 1992 р.) в Україні були відпущені ціни й не взявши під контроль грошову масу, ми відкрили обидва шляхи для інфляції.

З відмовою контролю за собівартістю, цінами й грошовою масою почалася ланцюгова реакція, при якій ціни, а за ними майже всі інші показники пішли в гору в геометричній прогресії.

Визначення й оцінка фінансової безпеки. Забігаючи вперед, необхідно визначити, що переважна більшість економістів інфляцію розглядають тільки, як негативне, деструктивне для підприємства явище, що представляє собою фінансову погрозу. Однак у літературі погляди авторів на поняття "погроза" далеко не однозначні. До них, зокрема, відносяться: будь-який конфлікт цілей із зовнішнім середовищем або внутрішньою структурою й алгоритмами функціонування [13], такий розвиток подій, дія (бездіяльність), у результаті яких з'являється ймовірність порушення нормального функціонування підприємства й не досягнення їм своїх цілей... [11]; потенційно можливі або реальні події, процеси, обставини або дії зловмисників, здатні нанести моральний, фізичний або матеріальний збиток [8].

Нам представляється наступне визначення: загроза підприємства — це зовнішні й внутрішні потенційно можливі або реальні події, процеси, обставини або дії осіб, навмисні або ненавмисні, що приводять до втрати власного капіталу підприємства або виникнення умов його банкрутства.

Будь-яке нормально діюче підприємство має ризик як поточних витрат, так і невиробничих витрат. У чистому виді немає в жодній країні підприємства без ризиків і економічних загроз.

Таблиця 1. Порівняння механізмів контролю за інфляцією

	Ціни	Грошова маса
Соціалізм	Контрольовані	Вільні
Капіталізм	Вільні	Контрольовані
Українська модель	Вільні	Вільні

У нашому визначенні узагальнені джерела загроз (події, процеси, обставини, дії осіб); сфера їхнього виникнення (зовнішні й внутрішні погрози підприємства); дані чіткі границі розміру втрат, що є умовою визначення поняття погрози; відділені поточні загальногосподарські втрати від втрат, що наносять дійсну загрозу цілям і інтересам підприємства.

На нашу думку, на сьогодні ще не визначено й поняття "фінансова безпека". На думку проф. І.А.Бланка (а інших просто немає), "фінансова безпека являє собою систему кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, у комплексі відображаючи рівень його фінансової захищеності" [4].

По сутності це визначення досить обгрунтоване й може мати місце. Але, на нашу думку, визначення завжди, крім обов'язкової сутності, повинне мати чітко виражений зміст, всі його компоненти повинні бути керовані підприємством, кількісно і якісно змінюватися під впливом діяльності цього підприємства й кожна така зміна повинне в достатньою точністю оцінюватися.

У нашому випадку, з огляду на сутність визначення фінансової безпеки проф. І.А. Бланком і наші, сформулюємо визначення.

Фінансова безпека підприємства представляє собою фінансовий стан і фінансову стабільність, здатні забезпечити підприємству нормальний ефективний розвиток його діяльності. Узагальнюючим показником оцінки безпеки є необхідний приріст власного капіталу підприємства.

Цей показник оцінки фінансової безпеки містить також фактор контролю основної цілі власника підприємства — приріст власного вкладеного капіталу.

Вплив інфляції на фінансову безпеку підприємства. Вплив інфляції на господарську діяльність підприємства мають на увазі всі економісти, що зустрічаються у своїх дослідженнях із цим поняттям. Однак сам вплив залишається не розглянутим. Не дивлячись на це, більшість економістів розглядає інфляцію як негативне явище. Так, прикладом цьому є таке висловлювання.

Доцент Міщенко В.С.: "Аналізуючи суспільне виробництво на макро- і мікро- рівнях, можна стверджувати, що інфляція є хворобою всієї економіки, причому ця хвороба тим страшніша, чим вищі темпи інфляції" [10].

Рябошлик В.В.: "За останні 12 років Україна пережила різні інфляції, і тому повною мірою пізнала ціну негативних наслідків її надвисокого рівня. Найбільш істотно висока інфляція вплинула на функціонування основної ланки мікрорівня економіки — підприємства" [12].

На думку проф. І.А. Бланка, "у процесі інфляції відбувається відносне зниження вартості окремих матеріальних активів, використовуваних

підприємством (основні кошти, запасів товарно-матеріальних цінностей і т.п.); — "зниження реальної вартості грошових і інших фінансових активів (дебіторської заборгованості, нерозподіленого прибутку, інструментів фінансового інвестування й т.п.)";

— "зниження собівартості виробництва продукції, що викликає штучний зріст суми прибутку й, що приводить до зростання податкових відрахувань з нього";

— "падіння реального рівня майбутніх доходів підприємства й ін.". "Особливо сильно фактор інфляції позначається на проведених дострокових фінансових операцій".

На нашу думку, вплив інфляції необхідно розглядати окремо по конкретному підприємству, тому що інфляція по-різному відображається на різних видах діяльності, на окремих видах активів підприємства, на його грошово-кредитних і грошово-розрахункових операціях. Так, наявні грошові засоби та дебіторська заборгованість у міру знецінення грошової одиниці частково втрачають свою вартість, що призводить до реальної втрати підприємством частини своїх оборотних засобів. У той же час підприємство "виграє" за своїми грошовими обов'язками, за різними видами кредиторської заборгованості, оскільки отримує право погасити боргові зобов'язання грошима, купівельна спроможність котрих знижена. Тому варто порівняти оцінку реальних грошових доходів і реальних грошових витрат підприємства і з'ясувати загальний результат фінансово-господарської діяльності підприємства в умовах інфляції.

Орлов П.І., посилаючись на факт знецінення коштів, що перебувають в обігу, затверджує, що "це приводить до зниження закупівлі запасів і обсягів виробництва" [8]. Але якщо взяти до уваги, що купівельна спроможність коштів падає під впливом росту кількості грошей, то необхідно при аналізі врахувати обидва фактори.

Проведемо аналіз впливу на можливість закупівлі товарів двох взаємозалежних факторів: знецінювання грошей і одночасно росту в підприємства кількості (маси) грошей. Припустимо, у торгового підприємства до інфляції є певна кількість товарів за собівартістю придбання 100 грн. Співвідношення витрачених на покупку товару грошей до вартості товару дорівнює коефіцієнту -1,0:

$$K_0 = \frac{100}{100} = 1,0.$$

Тепер припустимо, що під впливом інфляції на закупівлю тієї ж кількості товару буде потрібно 130 грн. При цьому, якщо продажна ціна товару підвищиться до 130 грн., то коефіцієнт співвідношення ціни продажу до ціни закупівлі залишиться колишнім:

$$K_1 = \frac{130}{130} = 1,0.$$

Але при такій умові підприємство не може існувати. Ціни продажу підприємства встановлюють із урахуванням собівартості витрат і можли-

вого рівня рентабельності. Інакше кажучи, ціни продажу підприємства завжди вищі ціні закупівлі.

Припустимо, що при закупівлі товару за вартістю 130 грн. чиста виручка від його продажу складе 150 грн., тоді співвідношення виручки до вартості закупівлі товару визначить коефіцієнтом — 1,15:

$$K_1 = \frac{150}{130} = 1,15.$$

Якщо цей коефіцієнт скорегувати на індекс інфляції (i), що зріс за розрахунковий період у продавця й покупця (що особливо важливо при довгострокових розрахунках), то одержимо чистий коефіцієнт спроможності купівлі товарів:

$$K_1 = \frac{150}{130} \times i.$$

Аналіз співвідношення виручки від продажів і потреби коштів на закупівлю товарів у колишніх розмірах, зроблений на підприємствах, показав, що він завжди більше 1, тобто при інфляції у підприємства доходу, як правило, перевищують витрати.

Порівнюючи коефіцієнти спроможності купівлі товарів за період до інфляції й у період інфляції, можна переконатися, що підприємство, всупереч загальним думкам, не втрачає можливості закупівлі запасів і зниження обсягів виробництва. Співвідношення знайдених коефіцієнтів показує збільшення можливості закупівлі товарів у підприємства до інфляції й у результаті інфляції:

$$K_{pз} = \frac{K_1}{K_0},$$

де $K_{pз}$ — коефіцієнт зростання закупівель запасів.

З вищевикладеного можна зробити очевидний висновок: маса грошей, що викликала інфляцію, в остаточному підсумку зосереджує у продавця, а не в населення — кінцевого споживача, що і відшкодовує всі негативні наслідки інфляції. Державного механізму, що стримує при інфляції знецінення грошей в Україні, немає (та і його наявність при постійному дефіциті державного бюджету й не вигідно), а ринкові механізми поки не працюють. Продавці — торгові, промислові й підприємства інших галузей, що поставляють на ринок товари й послуги, в умовах інфляції одержують можливість практично необмеженого підвищення продажних цін.

І основний висновок: не зовсім правильно погоджувати знецінювання грошей на рівні підприємства з негативним впливом і загрозою для його діяльності без урахування впливу інших протидіючих або супутніх факторів.

Повернемося до наведених вище тверджень професора І.А. Бланка. Їхня сутність при уважному читанні виявляється й полягає в тому, що більшість економістів з інфляцією зв'язують знецінення всіх активів і "падіння реального рівня майбутніх прибутків підприємства" [3]. Саме із цього погляду у більшості випадків і розглядається негативний вплив інфляції на всі господарські операції діяльності підприємства.

У цьому зв'язку розглянемо наступне ствердження: "у процесі інфляції відбувається відносна зниження вартості окремих матеріальних активів, використовуваних підприємством (основних коштів, запасів товарно-матеріальних цінностей і т.п.)". Дійсно, вартість виробничих запасів, що перебувають у залишках на складах і в незавершеному виробництві, із тривалим виробничим циклом при інфляції відносно до нових зрослих цін знижується. Але фактична їхня вартість при знеціненні грошей залишається первісна.

Тут цілком об'єктивно виникає питання: на результати діяльності підприємства впливає відносна вартість витрачених запасів або фактична?

У бухгалтерському обліку діють надійні й перевірені часом дві моделі відображення результатів інфляційних процесів у балансі підприємства.

Перша модель. Запаси на складах і в незавершеному виробництві при зростанні цін не переоцінюються й списуються на собівартість продукції, а товари в торгівлі — на вартість реалізованої продукції. Додатковий прибуток, отриманий від підвищення цін реалізації, дійсно обкладається податком, по діючій на відповідну дату ставці податку на прибуток. Але це фактичний прибуток, і в цей час 75% її залишається в розпорядженні підприємства. Твердження "у процесі інфляції відбувається відносна зниження собівартості виробництва продукції, що викликає штучний ріст суми прибутку й, що призводить до зростання податкових відрахувань із нього", на нашу думку, є не зовсім правильним.

Друга модель. При зростанні цін понад 10% по законодавству України (по міжнародній практиці) — запаси підлягають переоцінці. У балансі підприємства це знаходить подвійне відображення: з однієї сторони збільшується вартість запасів, з іншого боку — прибуток.

При інфляції й зростанні цін на запаси ні про які втрати мова не може йти. При дефляції, тобто при загальному зниженні цін, запаси дійсно втрачають свою вартість — і підприємство зазнає збитків.

Підприємства в умовах інфляції й очікуваного росту цін намагаються закупити "про запас" як найбільше сировини й основних матеріалів. Розрахунки підприємства показують, що в умовах знецінення грошей витрати на зберігання наднормативних запасів значно нижче втрат від зростання цін на їхнє придбання. Крім того, завезення товарів більш великими партіями, ніж звичайно, знижують витрати на їхню доставку і дають можливість отримати значну знижку із ціни товару.

Все вищесказане дає підставу зробити висновок: в умовах інфляції, зростання цін і знецінення грошової одиниці фактична вартість запасів які знаходяться на зберіганні й у незавершеному виробництві підприємств із тривалим циклом виробництва, — зростає.

Запаси, що перебувають в обороті, прибуткуються й списуються за поточними цінами й впливу, практично на результати діяльності не впливають.

До числа активів, що втрачають під впливом інфляції й знецінення грошо-

вої одиниці свою вартість, професор Бланк І.А. відносить основні засоби. Фактично вартість нерухомості (земля, будівлі) перед загрозою знецінення національної валюти, загрозою падіння курсу долара і євро, що зростає масою готівки, незабезпеченої зростанням ВВП і відсутності умов вкладення коштів у малий бізнес, — зростає.

Інші об'єкти основних засобів (машини й обладнання, автотранспорт) в умовах інфляції можуть здобувати свою цінність і можуть втрачати під впливом безліч факторів (нове-старе, завантаженість робочих машин і обладнання, індивідуальне або масове виробництво, наявність кваліфікованих працівників і т.д.).

Довгострокові й монетарні активи (цінні папери, векселі, дебіторська заборгованість) при інфляції найбільш чутливі до знецінення. Захист від загрози інфляції, у цьому випадку, здійснюється на стадії інвестування коштів. У виданнях професора Бланка І.А., розглянутих нами деяких положень, наводиться методичний інструментарій оцінки коштів з урахуванням фактора інфляції. Цей науково-практичний інструментарій дозволяє здійснити розрахунки як майбутньої, так дійсної вартості коштів, визначити реальну процентну ставку, що закладає в угоди між партнерами.

ВИСНОВКИ

Ринкова економіка породила багато негативних явищ, які є загрозою для ефективної діяльності підприємства. Але вплив окремих явищ на безпеку підприємств необхідно аналізувати. Одним з них є інфляція.

Інфляція — це підвищення загального рівня цін в економіці. Інфляція завжди супроводжується знеціненням грошей. Вартість грошей вимірюється купівельною спроможністю, що згодом падає.

Причинами інфляції можуть бути різні фактори, залежно від яких у науці отримали назви: монетарна інфляція, інфляція попиту, інфляція витрат і ін. Знаючи причини інфляції, суспільство може з нею боротися, забезпечуючи безпеку діяльності підприємства.

Інфляція є об'єктивним, постійно діючим явищем, супроводжене фактором діяльності підприємства, що вимагають метою безпеки, контролю й управління.

Підвищення цін по-різному впливає на економіку держави, на умови господарської діяльності підприємства, на життєдіяльність людини.

Для оцінки інтенсивності інфляції у світовій практиці використовуються два показники, враховують фактор інфляції і які застосовуються в різних фінансових розрахунках — темп інфляції й індекс інфляції.

Тому що інфляція — постійно діюче явище, підприємство, з метою забезпечення фінансової безпеки, повинне в умовах зовнішнього середовища, з урахуванням характеру й особливостей своєї діяльності розробити систему фінансової безпеки підприємства.

Сьогодні науково обґрунтована система протистояння інфляційним процесам на рівні держави й підприємства не розроблена. Державного діючого механізму стримування цін ні, а ринкові механізми, що вимагають від держави забезпечення певних умов,

також поки не працюють.

Розробка системи фінансової безпеки підприємства, вимагає попереднього моніторингу факторів інфляції і їхніх впливів на фінансову безпеку підприємства. Забезпечення фінансової безпеки підприємств, на нашу думку, не повинне бути питанням, що вирішується винятково силами самих підприємств.

У цей час, як показує аналіз, підприємства, незалежно від рівня підвищення цін і їхніх факторів, забезпечують свою фінансову безпеку шляхом підвищення продажних цін. Незахищеною залишається людина — кінцевий споживач цін і джерело відшкодування наслідків інфляції. Інфляція багатфакторне явище. Підвищення цін, всупереч думці більшості вчених, не тільки негативне явище (зло). Воно по-різному впливає на окремі господарські операції і на стан власного капіталу підприємства.

Наведені приклади аналізу впливу інфляції на фінансовий стан підприємства, виконання задач по забезпеченню фінансової безпеки мають фрагментарний характер. Ці задачі часто не пов'язані між собою. Але, проводячи подібний аналіз і узагальнюючи результати аналізу в єдине ціле, підприємство буде мати можливість створити ефективну систему фінансової безпеки.

Література:

1. Ареф'єва А.В. Планування економічної безпеки підприємств. — К.: Видавництво Європейського ЦНТУ, 2004. — 169 с.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення). — К.: НТЕІ, 2004. — 759 с.
3. Бланк І.А. Основи фінансового менеджмента. — К.: Ника-Центр, 2000. — Т. 1. — 592 с., II т. — 512 с.
4. Бланк І.А. Управление финансово-безопасностью предприятия. — К.: Ника-Центр, Эльга. — 2004. — 784 с.
5. Бугинець Ф.Ф., Давидюк Т.В. та ін. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник. — Житомир: ПП "Рута", 2005. — 480 с.
6. Бугинець Ф.Ф., Шигун М.М. та ін.. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті. — Житомир: ПП "Рута", 2004. — 352 с.
7. Гладких Т.В. Фінансовий облік: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 480 с.
8. Кириченко О.А., Сідак В.С. та ін. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: Монографія. — К.: Університет економіки та права "КРОК", 2008. — 403 с.
9. Макконелл К.Р., Брю С.А. Економікс: Учебник. — М.: ИНФРА — М, 2007. — 940 с.
10. Міщенко В.С. Вплив інфляційних процесів на умови функціонування підприємств. Наукова конференція. — Дорадо, 2003. — 5 с.
11. Орлов П.І. Основи економічної безпеки фірми. — Х.: Прометей-Прес, 2004. — 284 с.
12. Рябошлик В.В. Питання капіталізму. — Х.: Майдан, 1996. — 104 с.
13. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 406 с.
14. Чумаченко М.Г. та ін. Економічний аналіз. — К.: КНЕУ, 2001. — 540 с.